

TALE

13. september 2017

J.nr. 2017- 4903

Samrådstale om førtidspension den 13. september 2017

Samrådsspørgsmål C1

Er ministeren enig i, at de vejledninger han har udsendt om ressourceforløb, herunder den seneste "Skrivelse om ressourceforløb" fra marts 2017 ikke er juridisk bindende, og at ministeren i øvrigt ikke kan omgøre ankestyrelsens og de civile domstoles afgørelser uden at foretage lovændringer, og vil ministeren som følge deraf fremsætte forslag til ændringer af lovgivningen om førtidspension-fleksjob, således at kommunerne og ankestyrelsen fratages muligheden for at tvinge alvorligt syge borgere og borgere med svære handicaps i arbejdsprøvninger, ressourceforløb og fleksjob af få minutters varighed, på trods af at arbejdsprøvninger og lægelige udsagn viser, at der ikke er nogen eller kun lille arbejdsevne tilbage, og på trods af lægelige advarsler om at yderligere forløb sandsynligvis vil føre til forværring af borgerens tilstand.

Indledning

Samrådet i dag handler om den reform af førtidspension og fleksjob, som V, K, LA, S, RV og SF blev enige om i 2012. Jeg ser samrådet i dag som en god anledning til at give en status på forligskredens arbejde med reformen.

Inden jeg begynder at gå i dybden med reformen og den redegørelse, som jeg har sendt til Folketinget søndag den 10. september 2017, vil jeg gerne slå én ting fast. Jeg er klar til at lave lovændringer på førtidspensionsområdet i den kommende Folketingssamling – ingen tvivl om det. Det har jeg også sagt ved flere andre lejligheder. Men tingene skal ske i den rigtige rækkefølge.

Som jeg har nævnt i min redegørelse, har jeg modtaget breve fra en række kommuner, heriblandt Københavns Kommune, der bekymrer sig om lovgivningens muligheder for at tilkende førtidspension.

Det tager jeg og forligskredsen bag reformen naturligtvis meget alvorligt. Derfor har jeg også haft et møde med Københavns beskæftigelses- og integrationsborgmester og planlægger et tilsvarende med repræsentanter for de seks største byer i Danmark (6-byerne).

Jeg har aftalt, at kommunerne mødes med Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering for at gennemgå eksempler på sager, hvor kommunerne oplever, at lovgivningen giver udfordringer. Arbejdet afsluttes med en afrapportering, så vi konkret kan se, om der kan være behov for ændringer af loven. Her vil jeg påpege, at gennemgangen alene har til formål at understøtte fremtidige ændringer af lovgivningen. Det er *ikke* en efterprøvelse af kommunernes konkrete afgørelser.

Derudover har jeg besluttet at fremrykke en central del af evalueringen af reformen, der handler om lovgivningens rammer for at tildele førtidspension. Når resultaterne fra analysen og styrelsens møder med kommunerne er afsluttet, er jeg klar til sam-

men med forligskredsen at drage konklusioner og ændre på lovgivningen, hvis der er behov for det.

Det har hele tiden været forligskredsens holdning, at der skal handles, når der er tegn på, at loven ikke virker efter hensigten. Derfor ændrede et bredt flertal i Folketinget (kun EL stemte imod) loven i maj 2016, så det blev muligt at undtage visse sager fra behandling i rehabiliteringsteamet, når det er åbenlyst, at der enten er ret eller ikke ret til førtidspension.

Som nævnt i min redegørelse har forligskredsen løbende fulgt implementeringen af reformen tæt og løbende iværksat initiativer for at understøtte kommunernes arbejde med reformen. I efteråret 2015 blev forligskredsen enig om, at der bl.a. skulle etableres et rejsehold i Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering, der tog rundt og hjalp de kommuner, der havde svært ved at etablere ressourceforløb.

Og da vi så flere eksempler på, at der var kommuner, som havde svært ved at forstå, hvem der er i målgruppen for ressourceforløb udarbejdede ministeriet i marts 2017 på forligskredsens foranledning en orienteringsskrivelse, der udpenslede og forklarede, hvordan reglerne bør administreres.

Orienteringsskrivelsen fra marts 2017

Som nævnt i redegørelsen har en minister mulighed for at udsende administrative vejledninger og orienteringsskrivelser som en *hjælp til kommunerne i forhold til at forstå*, hvordan reglerne skal fortolkes og administreres.

En orienteringsskrivelse er altså en vejledning til, hvordan loven skal fortolkes og administreres inden for de rammer, som lovgivningen og Ankestyrelsen sætter. Det er lovens ordlyd, bekendtgørelser, lovgivningens forarbejder og Ankestyrelsens praksis, der udgør grundlaget for, hvordan lovgivning skal fortolkes.

Skrivelsen ændrer ikke på Ankestyrelsens praksis for, hvornår en sag er tilstrækkeligt dokumenteret til, at der kan tilkendes førtidspension. Det kan den ikke, og det var heller ikke meningen med denne orienteringsskrivelse.

Budskabet i orienteringsskrivelsen er, at de indsatser, som kommunerne vurderer, at der skal sættes i værk – herunder ressourceforløb – skal give mening i den enkelte sag.

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering har over for mig og forligskredsen vurderet, at der naturligvis er overensstemmelse mellem skrivelsen om ressourceforløb, den gældende lovgivning og Ankestyrelsens praksis på området.

Dokumentationskrav

Nu ved jeg, at hr. Finn Sørensen også vil være kritisk over for kommunernes behandling af sager og de krav, der er til dokumentationen af den enkeltes arbejdsevne. Så jeg vil gerne forklare, hvad der rent faktisk kræves i sagsbehandlingen.

Det fremgår af lov om social pension, at en sag kan overgå til behandling efter reglerne om førtidspension, når det er dokumenteret eller det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at den pågældendes arbejdsevne ikke kan forbedres ved deltagelse i jobafklaringsforløb, ressourceforløb eller aktiverings-, revaliderings-, behandlingsmæssige eller andre foranstaltninger.

Da førtidspension som udgangspunkt er en permanent forsørgelsesydelse, er det vigtigt, at en sag om førtidspension er tilstrækkeligt oplyst, og at det er dokumenteret, at borgeren opfylder betingelserne for førtidspension.

Det er dog lige så vigtigt, at sagerne ikke ”overoplyses” eller afventer unødvendig dokumentation. Jeg vil gerne slå fast, at kravet om dokumentation ikke betyder, at kommunen skal have afprøvet alle indsatser i praksis.

Kommunen skal kun indhente de oplysninger og den dokumentation om borgeren, som er nødven-

dig for at kunne begrunde og træffe afgørelse om førtidspension.

Ankestyrelsen har ved principafgørelser og praksisundersøgelser understreget, at tilkendelse af førtidspension forudsætter, at der er *tilstrækkelig dokumentation* for at arbejdsevnen er varigt og væsentligt nedsat.

Ankestyrelsen har tilsvarende, fx i sager om unge udviklingshæmmede, truffet afgørelser om, at *såfremt* den fornødne dokumentation foreligger, og personen opfylder betingelserne, *skal der tilkendes førtidspension* uden yderligere udredning eller dokumentation.

Sygdom og lægelige oplysninger

Der er altså *ikke* nogen krav om, at syge borgere skal trækkes i gennem såkaldte arbejdsprøvninger, som Finn Sørensen henviser til i sit samrådspørgsmål.

Og kommunerne må heller ikke se bort fra lægelige oplysninger i førtidspensionssager eller igangsatte forløb, der forværrer borgerens helbred. Kommunerne skal forholde sig til de lægelige oplysninger i sagen, og jeg forventer generelt, at kommunerne laver en ordentlig og grundigt sagsbehandling.

De lægelige oplysninger er vigtige i vurderingen af borgerens situation. Kommunen må ikke iværksætte indsatser, fx virksomhedspraktik, der forværres borgerens helbred. Det er et gennemgående princip i beskæftigelseslovgivningen.

I tilfælde af at borgerens helbredsmæssige situation forværres under indsatsen, *skal* kommunen stoppe eller tilpasse indsatsen.

Og jeg vil gerne slå fast, at i de tilfælde, hvor borgerens arbejdsevne er så ubetydelig, at borgeren hverken nu eller i fremtiden kan forsørge sig selv, skal kommunen indlede en sag om førtidspension.

Vi har i forligskredsen også besluttet at indføre et forsøg, hvor borgere i ressourceforløb har ret til at få en ekstra vurdering fra en regional sundhedskordinator, hvis de er usikre på, om helbredet er godt nok til at deltage i fx et praktikforløb på en virksomhed. Det skal sikre, at borgerne føler sig trygge og styrker borgerens retssikkerhed.

Status på reformen

Men hensyn til status på reformen er sandheden, at reformen i store træk viser rigtig fine resultater på mange områder.

Der er flere, der får en aktiv indsats i et ressourceforløb eller et fleksjob. Lige nu er ca. 20.000 borgere i ressourceforløb, og de seneste tal viser, at

knap hver tredje, der har afsluttet et ressourceforløb, har fået styrket tilknytningen til arbejdsmarkedet.

De er enten kommet i ordinær beskæftigelse, i fleksjobordningen eller i uddannelse.

En landsdækkende brugerundersøgelse blandt borgere i ressourceforløb viser, at flest borgere er tilfredse med deres ressourceforløb. 43 pct. er tilfredse. 33 pct. er utilfredse Og 24 pct. ved det ikke eller har undladt at svare.

De mest tilfredse borgere er dem, der selv ønsker et ressourceforløb – og det er i særlig grad unge og borgere med psykiske lidelser.

Jeg hæfter mig også ved, at der især er stor tilfredshed med de virksomhedsrettede tilbud, som også er noget af det, som vi ved virker bedst, når det handler om at få borgere tilbage på arbejdsmarkedet.

Det viser samtidig, at retorikken omkring meningsløse arbejdsprøvninger langt fra tegner det fulde billede af dem, der er i forløb ude på arbejdspladserne. Det skal vi huske på.

Reformen har også betydet, at vi har fået skabt en mere rummelig fleksjobordning, hvor også borgere

med en meget lille arbejdsevne reelt kan få deres ressourcer i spil.

Lige nu arbejder ca. 23.000 borgere med en væsentlig nedsat arbejdsevne i et fleksjob på op til ti timer om ugen – de såkaldte minifleksjob.

De mange resultater er skridt i den rigtige retning. Særligt vigtigt er det, at flere borgere i dag får den rigtige hjælp og støtte gennem en indsats, der kan bringe dem tættere på arbejdsmarkedet.

Men det er også vigtigt, at der fortsat tilkendes førtidspension til de borgere, der er så syge eller har så betydelige funktionsnedsættelser, at det er åbenbart formålsløst at forsøge at udvikle deres arbejdsevne.

Førtidspension blev ikke afskaffet med reformen, selvom nogle får det til at lyde sådan. Sidste år blev der tilkendt ca. 8.500 nye førtidspensioner.

Når det er sagt, så er forligskredsen og jeg fuldt bevidste om, at vi fortsat står over for nogle væsentlige udfordringer. Det er derfor, at jeg som tidligere nævnt har bedt om at få fremrykket en central del af evalueringen af reformen, der handler om lovgivningens rammer for at tildele førtidspension.

Som jeg tidligere har orienteret udvalget om, vil den samlede evaluering være klar i begyndelsen af februar. Evalueringen ser bl.a. på kommunernes arbejde med ressourceforløbene, og om reformen har bidraget til at få borgerne tættere på arbejdsmarkedet.

Afslutning

Viser evalueringen, at der er behov for justeringer i loven, så er jeg som tidligere nævnt klar til sammen med forligskredsen at se på mulige lovændringer i den kommende Folketingssamling.

Den skal give os et solidt fundament for at se på, om der er behov for at justere yderligere på de enkelte dele af reformen. Mit hovedfokus er derfor fortsat at sikre, at reformen lever op til de høje forventninger.

Vi er i gang med en langsigtet investering i de borgere, der står længst væk fra arbejdsmarkedet. Derfor er det også helt afgørende, at det, der sættes i værk, har den rigtige retning og giver mening.